

EL PAÍS

QUADERN.

UN PAÍS DE PARAULES

Pulsions en un moviment permanent

Les vint històries del cinqué llibre de relats de Rafa Gomar s'emmarquen en el territori de l'aparent quotidianitat

FRANCESC CALAFAT | 9 JUL 2014 - 21:11 CET

Archivado en: Comunidad Valenciana España Cultura

Rafa Gomar és un dels pocs narradors valencians que practica amb assiduitat el relat breu. Ha conreat el dietari en *Donato*, 2, 27, una novel·la, *Andròmines* i la novel·la juvenil amb *En blanc i negre* i *Rin*, però on ha mostrat i mostra el seu talent narratiu és en l'exercici del conte. De fet, tot i que potser fora de València no siga massa conegut, ara per ara, és un dels contistes amb més personalitat, i ben definida, no només al País Valencià, sinó també en el panorama del conte en català. La singularitat del gènere propicia una història de daltabaixos, amb moments exuberants i moments de sequera. Ara sembla, de nou, un moment en què sorgeixen noves sensibilitats. Siga com es vulga, el gènere ofereix una nòmina d'autors i d'obres de gran valor. Com ben bé saben vostés, tenim uns noms indiscutibles: Quim Monzó, Sergi Pàmies i Jaume Cabré, per posar-ne uns pocs exemples. Entre els que els segueixen també hi ha noms de pes, com ara Vicenç Pagès, Pere Guixà o Josep Maria Argemí, Francesc Serés o Ramon Erra, i entre els mes recents cal consignar Pere Bagunyà, Bel Olied, Tina Vallès o Yannick Garcia. El valencià Rafa Gomar, per formació i afinitats, es podria trobar entre els primers, però la seua renovació constant, sempre des de la unitat d'una mirada personal, i la provatura de formes i perspectives inèdites i l'atenció al present crec que mostra similitud amb les veus més joves.

De bon començament, Rafa Gomar esgrimeix les armes d'un dominador del relat breu: amb bon pols i un to fresc juga amb distintes veus i es mostra força flexible amb el registre col·loquial. Amb aquests recursos, i d'altres, exhibeix una bona esgrima per a gestionar amb intel·ligència la concisió, l'economia, la intensitat i saber apuntar les coses no dites i el control del llaç de la circularitat i del final a fi d'atrapar o sorprendre el lector.

El cinqué llibre de relats de Rafa Gomar és *Bé, perdona'm, però estan esperant-me* i, com el títol pot suggerir, les vint històries s'emmarquen en el territori de la quotidianitat, de l'aparent quotidianitat. Els contes abandonen el costat fantàstic que encara tenia un protagonisme important en *Exercicis respiratoris*. Ací ja no trobarem salmons o morts vius. Que a l'autor li interesse enfocar el món actual no vol dir que se'l pugua qualificar de realista. El punt de partida poden ser escenes recognoscibles, comportament o actituds corrents, però l'autor prefereix girar la realitat o foradar-la en algun punt per enforçar les coses des d'una perspectiva diferent i veure, entre altres aspectes, el que puguen tenir de banal, absurd, convencional o delirant. En tot cas, a banda de les situacions, l'autor ha tingut molta cura de cisellar la psicologia dels personatges, siga en els perfils de caràcters més o menys convencionals o prototípics o en la seua singularitat.

Bé, perdona'm, però estan esperant-me s'estructura en dues parts ben diferenciades. En la primera, *Aquest crepuscle permanent*, les situacions parteixen de la idea del pas del temps, de la degradació de les experiències, de les relacions, on corre un rerefons amb una forta càrrega existencial, amb personatges abocats a l'autodegradació, dominats per les inèrcies («Tremolors», i els dos relats d'«A la vora del camí»), mentre que altres gestionen malament el seu fracàs i la seua ràbia i es conformen d'anar tirant i amb petites rauxes («Vés amb compte, el de davant ha frenat»). En alguns relats el capritx del destí és tan potent que aconsegueix que «l'abaltiment de viure sense cap complicitat, immersa de manera persistent en una fofa i absurda tibantor» esclate i el protagonista persegueixca l'aire, encara que siga revivint els

espais del temps de la infantesa («Hotel»); en d'altres, els personatges miren de sortir-se'n amb una mínima dignitat, encara que la situació no siga clara del tot, com pot passar en «Marina», un relat que gestiona el recurs del carrusel o l'encadenament de petites històries, les que veu o li conten en el transcurs de temps que transcorre en el trajecte que va de la casa de la protagonista a la perruqueria. Tota una filigrana tècnica, com ho és també el conte següent, «Cada dia, cada nit», en què a partir de la frase del títol se succeeixen tot un seguit de personatges per bastir una mosaic d'individus i problemàtiques diverses d'una considerable potència dramàtica.

En la segona part, *Pulsions*, els personatges actuen moguts per una força interna, de vegades volguda o acceptada, en què els personatges es rebel·len davant de situacions abusives i fan gestos de vitalitat, de voluntat, de reforçar la seua identitat o independència, o per rampellades que no sempre controlen. En algun cas, un inici carregat de dubtes esdevé una experiència embolcalladora, d'excitació carnal i vital, on troba la «veritat després de l'alegria.»

Amb *Bé, perdona'm, però estant esperant-me*, Rafa Gomar ha bastit un món menut de situacions, perspectives i personatges que tracten de mirar i reflexionar sobre els estils de la vida que ens envolta i els mecanismes amb què són elaborats i elaborem, però ficcionats d'una manera gens mecànica, sempre atent a introduir elements nous i armats amb recursos i punts de mira diversos que ajuden a aprofundir l'univers que el narrador basteix. I en l'àmbit del conte, els mons de Rafa Gomar hi tenen un espai ben guanyat.